

LEGE

privind sistemul public de pensii*

[Titlul modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

nr. 156-XIV din 14.10.1998

Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.42-44/247 din 12.03.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.111-113/683 din 17.12.1998

* * *

C U P R I N S

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

[Articolul 1.](#) Obiectul și scopul legii

[Articolul 1¹.](#) Sistemul public de pensii

[Articolul 2.](#) Dreptul la pensie

[Articolul 3.](#) Acordurile privind asigurările sociale încheiate între Republica Moldova și alte state

[Articolul 4.](#) Sursele pentru plata pensiilor

[Articolul 5.](#) Stagiul de cotizare

[Articolul 6.](#) Calcularea stagiului de cotizare

[Articolul 7.](#) Dovada stagiului de cotizare

[Articolul 8.](#) Venitul mediu lunar asigurat

Capitolul II

PENSIILE

Secțiunea 1

Dispoziții comune

[Articolul 9.](#) Categoriile de pensii

[Articolul 10.](#) Pensia specială

[Articolul 11.](#) Dreptul de opțiune

[Articolul 12.](#) Pensia minimă

[Articolul 13.](#) Indexarea pensiilor

[Articolul 13¹.](#) Majorarea pensiilor

Secțiunea 2

Pensia pentru limită de vîrstă

[Articolul 14.](#) Dreptul la pensie pentru limită de vîrstă

[Articolul 15.](#) Condițiile de stabilire a pensiei pentru limită de vîrstă

[Articolul 15¹.](#) *Abrogat*

[Articolul 15².](#) Pensia anticipată pentru carieră lungă

[Articolul 16.](#) Calcularea pensiei pentru limită de vîrstă

[Articolul 17.](#) Plata pensiei pentru limită de vîrstă

Secțiunea 3

Pensia de dizabilitate

[Articolul 18.](#) Constatarea dizabilității și capacității de muncă

[Articolul 19.](#) Condițiile de stabilire a pensiei de dizabilitate

[Articolul 20.](#) Stagiul de cotizare pentru pensia de dizabilitate

[Articolul 21.](#) Calcularea pensiei de dizabilitate

[Articolul 22.](#) Reluarea drepturilor la pensia de dizabilitate

[Articolul 23.](#) Plata pensiei de dizabilitate

Secțiunea 4

Pensia de urmaș

[Articolul 24.](#) Dreptul la pensia de urmaș

[Articolul 25.](#) Persoanele care au dreptul la pensie de urmaș

[Articolul 26.](#) Calcularea pensiei de urmaș

[Articolul 27.](#) Plata pensiei de urmaș

[Articolul 28.](#) *Abrogat*

[Articolul 29.](#) *Abrogat*

Capitolul III

STABILIREA PENSIEI

[Articolul 30.](#) Organele care efectuează stabilirea și plata pensiilor

[Articolul 31.](#) Solicitarea pensiei

[Articolul 32.](#) Termenele de acordare a dreptului la pensie

[Articolul 33.](#) Reexaminarea drepturilor la pensie

Capitolul IV

PLATA PENSIEI

[Articolul 34.](#) Modul de plată a pensiei

[Articolul 35.](#) Plata retroactivă

[Articolul 36.](#) Plata pensiei către persoana care și-a stabilit domiciliul în străinătate

[Articolul 37.](#) Plata pensiei neîncasate de beneficiarul decedat

[Articolul 38.](#) Reținerile din pensie

[Articolul 39.](#) Obligațiuni și responsabilități

[Articolul 40.](#) Contestarea deciziei de pensionare

Capitolul V

VÎRSTELE DE PENSIONARE ȘI STAGIILE DE COTIZARE

[Articolul 41.](#) Vîrstele de pensionare

[Articolul 42.](#) Stagiul de cotizare

Capitolul VI

(Abrogat)

[Articolul 43.](#) *Abrogat*

[Articolul 44.](#) *Abrogat*

[Articolul 45.](#) *Abrogat*

[Articolul 46.](#) *Abrogat*

[Articolul 46¹.](#) *Abrogat*

[Articolul 46².](#) *Abrogat*

[Articolul 47.](#) *Abrogat*

[Articolul 48.](#) *Abrogat*

[Articolul 49.](#) *Abrogat*

Capitolul VII

DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE

[Articolul 50.](#) Activitățile ce se includ în stagiul de cotizare

[Articolul 51.](#) Confirmarea stagiului de cotizare realizat anterior implementării evidenței individuale

[Articolul 52.](#) Calcularea și confirmarea venitului asigurat realizat anterior implementării evidenței individuale

[Articolul 52¹.](#) Valorizarea venitului mediu lunar asigurat pentru pensiile aflate în plată

[Articolul 53.](#) Calcularea pensiei pentru limită de vârstă

[Articolul 54.](#) *Abrogat*

[Articolul 55.](#) *Abrogat*

[Articolul 56.](#) Pensia unor categorii de angajați din aviația civilă

[Articolul 56¹.](#) Pensia unor categorii de angajați din domeniul culturii

[Articolul 57.](#) Dispoziții finale

[Anexa nr.1](#) Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat valorizat

[Anexa nr.2](#) Formula de calcul al pensiei pentru limită de vârstă

[Anexa nr.2¹](#) Formula de reexaminare a pensiei pentru limită de vârstă pentru stagiul de cotizare realizat după stabilirea pensiei

[Anexa nr.3](#) Formulele de calcul al pensiei de dizabilitate

[Anexa nr.4](#) Formula de calcul al pensiei pentru limită de vârstă în condițiile art.53 alin.(2¹)

[Anexa nr.5](#) *Abrogată*

Notă: În cuprinsul legii și în textul anexelor, cuvântul „invaliditate” se substituie cu cuvântul „dizabilitate”, conform [Legii nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege stabilește cadrul legal al funcționării sistemului public de pensii, precum și interacțiunea acestuia cu sistemul public de asigurări sociale și cu alte mecanisme statale de protecție socială a populației.

(2) Scopul prezentei legi constă în asigurarea unui sistem de pensii echitabil și sustenabil, care să garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii.

(3) În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare și venitul asigurat – confirmare, prin acte doveditoare, a stagiului de cotizare și a venitului asigurat pentru perioada de activitate de până la realizarea dreptului la pensie și care nu a fost luată în considerare la stabilirea pensiei;

indexarea pensiei – măsură realizată periodic pentru actualizarea cuantumului pensiei calculate în vederea păstrării puterii de cumpărare a pensiei;

pensie aflată în plată – pensie achitată lunar beneficiarului prin intermediul prestatorului de servicii de plată desemnat de către beneficiar;

pensie calculată – drept bănesc, stabilit în funcție de contribuțiile achitate în bugetul asigurărilor sociale de stat și de durata stagiului de cotizare, reexaminat, majorat și indexat;

perioade asimilate stagiului de cotizare – perioade pentru care nu s-au plătit contribuții de asigurări sociale, dar care, conform prezentei legi, se includ în stagiul total de cotizare;

reexaminarea pensiei – recalcularea mărimii pensiei în corespundere cu prevederile prezentei legi în vigoare la data depunerii cererii de reexaminare a pensiei conform art.33 alin.(1) lit.a) și c), alin.(2), (4¹), (4²) și (4³);

stagiul minim de cotizare – perioadă minimă de activitate în care asigurații au realizat stagiul de cotizare prevăzut la art.15 alin.(1) din prezenta lege pentru a putea beneficia de pensie la împlinirea vârstei standard de pensionare;

stagiul total de cotizare – însumare a perioadelor de activitate pentru care s-au plătit contribuții de asigurări sociale de stat în bugetul asigurărilor sociale de stat, prevăzută la art.42 alin.(1) din prezenta lege;

supliment de solidaritate – adaos egal cu diferența dintre cuantumul pensiei calculate și cuantumul pensiei minime, acordat pentru categoria de pensie respectivă;

valorizarea venitului asigurat – indexarea venitului mediu lunar asigurat, realizat începând cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie în perioadele contributive până la anul precedent anului de stabilire a pensiei;

vârstă standard de pensionare – vârstă pentru bărbați și femei, stabilită la art.41 din prezenta lege, la împlinirea căreia aceștia pot obține dreptul la pensie pentru limită de vârstă;

venit asigurat – venit din care s-au plătit contribuții de asigurări sociale și care constituie baza de calcul a pensiei în sistemul public de pensii.

[Art.1 completat prin [Legea nr.242 din 28.07.2022](#), în vigoare 01.10.2022]

[Art.1 redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.1 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art.1 modificat prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

Articolul 1¹. Sistemul public de pensii

(1) Pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub formă de drepturi bănești, ale căror stabilire și plată sînt garantate prin lege de către stat.

(2) Sistemul public de pensii se organizează și funcționează pe principiile sistemului public de asigurări sociale prevăzute la art.3 din [Legea nr.489-XVI din 8 iulie 1999](#) privind sistemul public de asigurări sociale.

[Art.1¹ introdus prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 2. Dreptul la pensie

(1) Dreptul la pensie îl are persoana care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege.

Notă: Se declară neconstituțional textul „domiciliată în Republica Moldova” din alin.(1) al art.2 conform [Hot. Curții Constituționale nr.10 din 08.05.2018](#), în vigoare 08.05.2018

(2) Dreptul la pensie este imprescriptibil.

(3) Dreptul la pensie nu poate fi cedat, total sau parțial.

[Art.2 modificat prin [Legea nr.258 din 22.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

[Art.2 redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.2 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art.2 completat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 3. Acordurile privind asigurările sociale încheiate între Republica Moldova și alte state în cazul în care acordurile (convențiile) privind asigurările sociale, inclusiv asigurarea cu pensii, la care Republica Moldova este parte, cuprind alte reglementări decât cele din prezenta lege, se aplică normele stabilite prin aceste acorduri (convenții).

Articolul 4. Sursele pentru plata pensiilor

(1) Pensiile stabilite în conformitate cu prezenta lege se plătesc din fondul de pensii.

(2) Veniturile fondului de pensii provin din:

a) contribuțiile de asigurări sociale de stat;

[Lit.b) alin.(2) art.4 abrogată prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

c) transferurile de la bugetul de stat;

d) alte venituri.

[Art.4 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.4 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 5. Stagiul de cotizare

(1) În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive.

(2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sînt:

a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;

a¹) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile [Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993](#);

b) perioada de îngrijire a unui copil pînă la vîrsta de 3 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți;

c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de indemnizație de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională;

d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vîrsta de 18 ani sau a unei persoane cu dizabilitate severă de către unul dintre părinți, de către tutore sau curator, pînă la angajarea în funcția de asistent personal;

e) perioada de rezidențiat în învățămîntul postuniversitar obligatoriu;

f) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de pînă la 31 decembrie 2005;

g) perioadele în care au fost realizate, pînă la 1 ianuarie 1999, activitățile specificate la art.50 alin.(1) lit.d)–f).

(3) Perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la alin.(2) nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepția celor prevăzute la lit.a¹), b), d) și f).

[Art.5 modificat prin [Legea nr.302 din 26.10.2023](#), în vigoare 31.01.2024]

[Art.5 modificat prin [Legea nr.63 din 17.03.2022](#), în vigoare 22.03.2022]

[Art.5 modificat prin [Legea nr.161 din 06.12.2019](#), în vigoare 01.01.2020]

[Art.5 completat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.5 completat prin [Legea nr.93 din 29.05.2014](#), în vigoare 04.07.2014]

[Art.5 modificat prin [Legea nr.262-XV din 15.07.2004](#), în vigoare 06.08.2004]

Articolul 6. Calcularea stagiului de cotizare

(1) Stagiul de cotizare se exprimă în ani.

(2) Stagiul de cotizare se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții, în

mărimile stabilite, la bugetul asigurărilor sociale de stat și împărțirea sumei obținute la 12. Rezultatul obținut se rotunjește până la o unitate după virgulă. În cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.

(3) Pentru persoanele angajate în sectorul agrar în baza contractului individual de muncă, perioada de activitate cu caracter sezonier se include în stagiul de cotizare, considerându-se un an de cotizare, cu condiția ca suma anuală a contribuțiilor să nu fie mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim pe țară stabilit de legislație. În cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.

[Alin.(4) art.6 abrogat prin [Legea nr.242 din 28.07.2022](#), în vigoare 01.01.2023]

(5) Stagiul de cotizare realizat după stabilirea/reexaminarea pensiei pentru limită de vârstă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții și împărțirea sumei obținute la 12. Rezultatul obținut se rotunjește până la o unitate după virgulă.

[Art.6 modificat prin [Legea nr.242 din 28.07.2022](#), în vigoare 01.01.2023]

[Art.6 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.6 în redacția [Legii nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 7. Dovada stagiului de cotizare

(1) Dovada stagiului de cotizare se face pe baza datelor din contul personal, gestionat în conformitate cu [Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale](#).

(2) Modul de confirmare a perioadelor necontributive asimilate, prevăzute la art.5 alin.(2), se stabilește de Guvern.

[Art.7 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 8. Venitul mediu lunar asigurat

(1) Baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei.

(1¹) Valorizarea reprezintă indexarea venitului mediu lunar asigurat realizat începând cu 1 ianuarie 1999, reieșind din coeficientul de creștere a salariului mediu pe economie din perioadele contributive pînă la anul precedent anului de stabilire a pensiei. Coeficienții de valorizare pentru fiecare an se aprobă de Guvern în fiecare an la 1 aprilie.

(2) Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi.

(3) Pentru perioadele specificate la art.5 alin.(2) lit.a) și e), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei. Pentru perioadele specificate la art.5 alin.(2) lit.a¹), b), d) și f), la determinarea venitului mediu lunar asigurat începând cu 1 ianuarie 1999 se ia în considerare salariul mediu lunar pe țară la data calculării pensiei.

[Alin.(4) art.8 abrogat prin [Legea nr.67-XVI din 27.03.2008](#), în vigoare 13.05.2008]

[Alin.(5) art.8 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

(6) Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat, cu care Republica Moldova are încheiat acord în domeniul asigurării cu pensii, pe teritoriul Republicii Moldova și care, după strămutare, au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul

stabilirii pensiei, baza de calcul a pensiei constituie venitul mediu lunar asigurat obținut pe teritoriul Republicii Moldova după strămutare.

(7) Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat, cu care Republica Moldova are încheiat acord în domeniul asigurării cu pensii, pe teritoriul Republicii Moldova și care, după strămutare, nu au activat și nu au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, baza de calcul a pensiei constituie salariul lunar calculat unui lucrător de aceeași profesie (funcție) și calificare în ramura respectivă, antrenat într-o activitate similară în Republica Moldova, în baza condițiilor de salarizare, reglementate de stat, în vigoare la momentul stabilirii pensiei.

(8) Pentru persoanele strămutate de pe teritoriul unui stat care făcea parte din URSS, cu care Republica Moldova nu are încheiat acord în domeniul asigurării cu pensii, pe teritoriul Republicii Moldova și care, după strămutare, nu au activat și nu au realizat pe teritoriul acesteia stagiul minim de cotizare necesar pentru calcularea venitului în scopul stabilirii pensiei, însă confirmă stagiul de cotizare realizat pînă la 31 decembrie 1991 pe teritoriul URSS, baza de calcul a pensiei constituie salariul mediu lunar realizat pînă la 31 decembrie 1991.

(9) Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate la art.5 alin.(2) lit. a), a¹), b), d), e) și f) se acoperă de la bugetul de stat.

[Art.8 modificat prin [Legea nr.127 din 30.09.2021](#), în vigoare 01.01.2022]

[Art.8 modificat prin [Legea nr.160 din 06.12.2019](#), în vigoare 13.12.2019]

[Art.8 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.04.2017]

[Art.8 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.8 modificat prin [Legea nr.93 din 29.05.2014](#), în vigoare 04.07.2014]

[Art.8 modificat prin [Legea nr.67-XVI din 27.03.2008](#), în vigoare 13.05.2008]

[Art.8 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Capitolul II PENSILE

Secțiunea 1 Dispoziții comune

Articolul 9. Categoriile de pensii

În sistemul public, se acordă următoarele categorii de pensii:

- a) pensie pentru limită de vîrstă;
- b) pensie de dizabilitate;
- c) pensie de urmaș;
- d) pensie specială;
- e) pensie anticipată pentru carieră lungă.

[Art.9 modificat prin [Legea nr.208 din 06.12.2021](#), în vigoare 01.01.2022]

[Art.9 completat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 10. Pensia specială

Pensia specială reprezintă pensia publică stabilită și plătită conform prevederilor altor legi.

[Art.10 redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 11. Dreptul de opțiune

(1) În cazul în care asiguratul îndeplinește condițiile pentru obținerea mai multor categorii de pensii, el poate opta pentru o singură categorie.

(2) Pensionarului în drept să obțină o altă categorie de pensie i se acordă această pensie de la data depunerii cererii și documentelor necesare.

Articolul 12. Pensia minimă

(1) Cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă se stabilește anual de către Guvern și este

cel puțin egal cu cuantumul pentru anul precedent indexat în condițiile art.13 alin.(2).

(2) Cuantumul pensiei minime de dizabilitate reprezintă:

- a) în cazul unei dizabilități severe – 75% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă;
- b) în cazul unei dizabilități accentuate – 70% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă;
- c) în cazul unei dizabilități medii – 50% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă.

(3) În cazul în care cuantumul pensiei calculat conform legii este mai mic decât cuantumul pensiei minime pentru categoria respectivă, diferența dintre aceste cuantumuri, sub forma unui supliment de solidaritate, se acoperă din mijloacele bugetului de stat.

[Art.12 modificat prin Legea nr.208 din 06.12.2021, în vigoare 01.01.2022]

[Art.12 modificat prin Legea nr.127 din 30.09.2021, în vigoare 01.10.2021]

[Art.12 modificat prin [Legea nr.24 din 11.03.2019](#), în vigoare 15.03.2019]

[Art.12 în redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.04.2017]

[Art.12 completat prin [Legea nr.311-XVI din 25.12.2008](#), în vigoare 13.02.2009]

Articolul 13. Indexarea pensiilor

(1) Pensiile se indexează anual la 1 aprilie.

(2) Coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

(3) Suplimentul de solidaritate reprezintă o componentă a pensiei care nu se indexează. Cuantumul acestuia variază anual în funcție de indexarea și majorarea pensiei calculate și de evoluția pensiei minime.

[Art.13 modificat prin Legea nr.64 din 17.03.2022, în vigoare 22.03.2022]

[Art.13 în redacția Legii nr.208 din 06.12.2021, în vigoare 01.01.2022]

[Art.13 modificat prin Legea nr.27 din 12.03.2021, în vigoare 19.03.2021]

[Art.13 modificat prin [Legea nr.37 din 28.02.2020](#), în vigoare 14.03.2020]

[Art.13 în redacția [Legii nr.162 din 06.12.2019](#), în vigoare 01.01.2020]

[Art.13 modificat prin [Legea nr.24 din 11.03.2019](#), în vigoare 15.03.2019]

[Art.13 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.13 completat prin [Legea nr.311-XVI din 25.12.2008](#), în vigoare 13.02.2009]

Articolul 13¹. Majorarea pensiilor

(1) Cuantumul pensiilor calculat în conformitate cu prezenta lege se majorează anual la 1 aprilie în sumă fixă.

(2) Suma fixă prevăzută la alin.(1) se determină prin multiplicarea cuantumul pensiei medii cu 50% din creșterea produsului intern brut în anul precedent, exprimat în prețuri comparabile. Suma fixă se stabilește de către Guvern.

(3) Cheltuielile pentru majorarea pensiilor sunt achitate din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat.

[Art.13¹ modificat prin Legea nr.64 din 17.03.2022, în vigoare 22.03.2022]

[Art.13¹ introdus prin Legea nr.208 din 06.12.2021, în vigoare 01.01.2022]

Secțiunea 2

Pensia pentru limită de vîrstă

Articolul 14. Dreptul la pensie pentru limită de vîrstă

Dreptul la pensie pentru limită de vîrstă se acordă dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile privind vîrstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege.

[Art.14 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 15. Condițiile de stabilire a pensiei pentru limită de vîrstă

(1) Pensia pentru limită de vîrstă poate fi stabilită la împlinirea vîrstelor standard de pensionare

prevăzute la art.41, cu condiția realizării stagiului minim de cotizare de 15 ani.

(2) Asiguratul care, la împlinirea vârstei standard de pensionare, nu are stagiul minim de cotizare prevăzut la alin.(1) are dreptul la alocație în condițiile [Legii nr.499 din 14 iulie 1999](#) privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.

(3) În cazul în care, la împlinirea vârstei standard de pensionare, asiguratul nu își exercită dreptul la pensie, la stabilirea pensiei se va lua în considerare stagiul de cotizare realizat la data solicitării.

[Art.15 redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.15 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 15¹. Pensia anticipată pentru limită de vârstă

[Art.15¹ abrogat prin [Legea nr.317 din 22.12.2017](#), în vigoare 05.01.2018]

[Art.15¹ introdus prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 15². Pensia anticipată pentru carieră lungă

(1) Dreptul la pensie anticipată pentru carieră lungă se acordă persoanelor care au realizat un stagiul contributiv de cotizare cu 5 ani pentru bărbați și cu 3 ani pentru femei mai mare decât cel prevăzut la art.42 alin.(1).

(2) La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru carieră lungă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art.5 alin.(2).

(3) Quantumul pensiei anticipate pentru carieră lungă se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă.

(4) Pensia anticipată pentru carieră lungă se acordă de la data depunerii cererii.

(5) La data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiilor pentru limită de vârstă prevăzute la art.15 alin.(1) se acordă, la cerere, pensie pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și a celor contributive.

[Art.15² introdus prin [Legea nr.208 din 06.12.2021](#), în vigoare 01.01.2022]

Articolul 16. Calcularea pensiei pentru limită de vârstă

(1) Quantumul pensiei pentru limită de vârstă se determină conform formulei de calcul din anexa nr.2, reieșind din rata de acumulare de 1,35%, venitul mediu lunar asigurat, valorizat conform prevederilor art.8, și stagiul de cotizare realizat.

(2) În cazul în care quantumul pensiei calculate pentru un stagiul de cotizare prevăzut la art.42 alin.(1) este mai mic decât quantumul pensiei minime stabilite la art.12 alin.(1), se acordă pensia minimă respectivă.

(3) În cazul în care pensia calculată în condițiile unui stagiul de cotizare incomplet este sub nivelul pensiei minime, asiguratului i se acordă pensia calculată, care nu poate fi mai mică decât pensia minimă diminuată proporțional stagiului de cotizare realizat, dar nici mai mică de 50% din pensia minimă.

[Art.16 modificat prin [Legea nr.127 din 30.09.2021](#), în vigoare 01.10.2021]

[Art.16 în redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.04.2017]

[Art.16 modificat prin [Legea nr.29 din 07.03.2013](#), în vigoare 05.04.2013]

[Art.16 modificat prin [Legea nr.227 din 25.11.2011](#), în vigoare 13.01.2012]

[Art.16 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 17. Plata pensiei pentru limită de vârstă

(1) Pensia pentru limită de vârstă se plătește integral, inclusiv pensionarilor care realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat.

(2) Plata pensiei pentru limită de vârstă persoanelor care se află la întreținerea deplină a statului se efectuează în mărime de 25% din pensia stabilită.

[Art.17 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Pensia de dizabilitate

Articolul 18. Constatarea dizabilității și capacității de muncă

Dizabilitatea și capacitatea de muncă, cauzele, gradul și timpul survenirii acestora se constată de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale în baza Instrucțiunii privind determinarea gradului de dizabilitate, aprobate de Guvern.

[Art. 18 modificat prin [Legea nr.208 din 06.12.2021](#), în vigoare 01.01.2022]

[Art. 18 completat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art. 18 în redacția [Legii nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

Articolul 19. Condițiile de stabilire a pensiei de dizabilitate

Are dreptul la pensie de dizabilitate persoana asigurată căreia, în urma expertizării de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale, i s-a stabilit dizabilitate din cauza:

- a) unei afecțiuni generale;
- b) unui accident de muncă;
- c) unei boli profesionale.

[Art. 19 în redacția [Legii nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

Articolul 20. Stagiul de cotizare pentru pensia de dizabilitate

(1) Asiguratul încadrat într-un grad de dizabilitate accentuată sau medie, cauzată de o afecțiune generală beneficiază de o pensie de dizabilitate dacă îndeplinește condițiile de stagiul de cotizare, în raport cu vârsta la data constatării dizabilității, conform tabelului nr.1:

Tabelul nr.1

Vârsta la data constatării dizabilității	Stagiul de cotizare (ani)
Pînă la 23 de ani	2
23–29 de ani	4
29–33 de ani	7
33–37 de ani	10
37–41 de ani	13
Peste 41 de ani	15

(1¹) Asiguratul încadrat într-un grad de dizabilitate severă, cauzată de o afecțiune generală, beneficiază de o pensie de dizabilitate în raport cu stagiul de cotizare efectiv realizat, dar a cărui durată este de cel puțin 2 ani.

(2) Pensia de dizabilitate cauzată de un accident de muncă sau boală profesională se stabilește indiferent de durata stagiului de cotizare.

(3) În cazul stabilirii pensiei de dizabilitate cauzată de o afecțiune generală, beneficiarilor de pensie de dizabilitate cauzată de un accident de muncă sau boală profesională, persoanelor a căror dizabilitate a survenit în legătură cu îndeplinirea serviciului militar în termen, precum și persoanelor cu dizabilități din copilărie, stagiul de cotizare necesar se stabilește în raport cu vârsta, de la data constatării inițiale a dizabilității.

(4) În cazul în care persoanele menționate la alin.(3) nu au realizat stagiul de cotizare necesar pînă la data constatării inițiale a dizabilității, stagiul de cotizare necesar se stabilește în raport cu vârsta, la data adresării pentru stabilirea pensiei de dizabilitate cauzată de o afecțiune generală.

[Art. 20 modificat prin [Legea nr.161 din 06.12.2019](#), în vigoare 01.01.2020]

[Art. 20 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art. 20 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art. 20 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 21. Calcularea pensiei de dizabilitate

(1) Cuantumul pensiei de dizabilitate se calculează în raport cu gradul de dizabilitate conform formulelor din anexa nr.3, parte integrantă a prezentei legi.

(2) În cazul în care cuantumul pensiei de dizabilitate calculat în funcție de gradul de dizabilitate este mai mic decât cuantumul pensiei minime stabilit la art.12 alin.(2) lit.a)–c), se acordă pensia minimă respectivă.

(3) În cazul încadrării în alt grad de dizabilitate, cuantumul pensiei se determină din venitul mediu lunar asigurat luat în considerare la stabilirea inițială a pensiei, ținându-se cont de toate indexările (recalculările) efectuate anterior încadrării în alt grad de dizabilitate.

[Art.21 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.21 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 22. Reluarea drepturilor la pensia de dizabilitate

(1) Pensionarul de dizabilitate este supus reexpertizării medicale în termenele stabilite de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale.

(2) După fiecare reexpertizare, gradul de dizabilitate se menține, se modifică sau se suspendă în conformitate cu decizia Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau a structurilor sale teritoriale. Modificarea și suspendarea pensiei de dizabilitate se efectuează începând cu luna următoare celei în care s-a emis decizia respectivă a Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau a structurilor sale teritoriale.

(3) Neprezentarea la reexpertizarea medicală atrage încetarea plății pensiei, începând cu luna următoare. Reluarea în plată a pensiei de dizabilitate se efectuează din ziua constatării dizabilității dacă reexpertizarea a avut loc în termen de până la 3 ani după încetarea plății.

(4) Dacă reexpertizarea a avut loc după expirarea a 3 ani de la încetarea plății pensiei, reluarea dreptului la pensia de dizabilitate se efectuează în condițiile art.20 și 21.

[Art.22 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art.22 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 23. Plata pensiei de dizabilitate

(1) pensia de dizabilitate se plătește integral, inclusiv pensionarilor care realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat.

(2) Plata pensiei de dizabilitate persoanelor care se află la întreținerea deplină a statului se efectuează în mărime de 25% din pensia stabilită.

[Art.23 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Secțiunea 4 **Pensia de urmaș**

Articolul 24. Dreptul la pensia de urmaș

(1) Pensia de urmaș se acordă dacă persoana decedată beneficia de pensie pentru limită de vârstă sau de pensie de dizabilitate ori îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii de dizabilitate prevăzute la capitolul II secțiunea 3 din prezenta lege.

(2) Pensia de urmaș se acordă indiferent de durata stagiului de cotizare în cazul în care decesul întreținătorului a survenit în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale.

(3) Pensia de urmaș se stabilește în cazul în care întreținătorul, decedat în urma unei boli generale, a realizat un stagiu de cotizare care i-ar fi acordat dreptul la stabilirea pensiei de dizabilitate.

[Art.24 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.24 completat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 25. Persoanele care au dreptul la pensie de urmaș

(1) Se stabilește pensie de urmaș:

a) copiilor pînă la vîrsta de 18 ani sau, dac a  si continu a studiile în instituții de  nv ţ m nt de zi (secundar, mediu de specialitate  i superior), p n  la terminarea acestora, fără a depăşi v rsta de 23 de ani;

b) so ului supravieţuitor dac a, la momentul decesului  ntreţin torului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit v rsta de pensionare prevăzută la art.41 alin.(1) sau a fost încadrat în grad sever sau accentuat de dizabilitate, a avut cel puţin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată  i nu s-a recăsătorit;

c) so ului supravieţuitor sau tutorelui (curatorului) care are în îngrijire copii sub v rsta de 3 ani ai  ntreţin torului decedat, pe perioadele de neîncadrare în muncă sau de aflare în concediu pentru îngrijirea copilului p n  la v rsta de 3 ani.

(2) Pensia de urmaş, stabilită copiilor, se păstrează  i după înfierea lor.  n caz de deces al  nfietorului, copiii  nfiaţi pot opta pentru o singură pensie: sau pentru părintele decedat, sau pentru  nfietorul decedat.

[Art.25 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art.25 modificat prin [Legea nr.311-XVI din 25.12.2008](#), în vigoare 13.02.2009]

[Art.25 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 26. Calcularea pensiei de urmaş

(1) Pensia de urmaş, în cazul în care  ntreţin torul era beneficiar de pensie pentru limită de v rst  sau de pensie de dizabilitate severă, se stabileşte procentual din pensia pentru limită de v rst  sau din pensia de dizabilitate severă aflată în plată sau actualizată, după caz, iar în cazul în care  ntreţin torul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de dizabilitate accentuată sau medie, se stabileşte procentual din pensia potenţială calculată pentru dizabilitate severă. Cuantumul pensiei de urmaş se calculează în mărime de 50% pentru fiecare urmaş, cu excepţia categoriilor de urmaşi prevăzute la alin.(1¹).

(1¹) Cuantumul pensiei de urmaş în cazul copiilor p n  la v rsta de 18 ani sau, dac a  si continu a studiile în instituții de  nv ţ m nt de zi (secundar, mediu de specialitate  i superior), p n  la terminarea acestora, fără a depăşi v rsta de 23 de ani, se calculează în mărime de 75% pentru fiecare urmaş, dar nu mai puţin dec t cuantumul alocaţiei sociale pentru pierderea  ntreţin torului.

(2) Cuantumul pensiei de urmaş în cazul copiilor rămaşi fără ocrotire părintească în urma decesului ambilor părinţi reprezintă însumarea drepturilor de urmaş calculate după fiecare părinte.

[Art.26 completat prin [Legea nr.157 din 05.12.2019](#), în vigoare 01.01.2020]

[Art.26 redacţia [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.26 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

Articolul 27. Plata pensiei de urmaş

(1) Categoriilor de urmaşi prevăzute la art.25 lit.a), inclusiv celor aflaţi la întreţinerea deplină a statului, se plăteşte integral pensia de urmaş.

(2) Categoriilor de urmaşi prevăzute la art.25 lit.c) pensia de urmaş se plăteşte numai în cazul în care nu realizează venituri pasibile de asigurări sociale de stat.

(3) Categoriilor de urmaşi prevăzute la art.25 lit.b), aflaţi la întreţinerea deplină a statului, pensia de urmaş se plăteşte în mărime de 25% din pensia stabilită.

[Art.27 completat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.27 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 28. Recalcularea pensiei de urmaş

[Art.28 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 29. Separarea unei părţi din pensia de urmaş

[Art.29 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

STABILIREA PENSIEI

Articolul 30. Organele care efectuează stabilirea și plata pensiilor

(1) Pensiile se stabilesc și se plătesc de către organele de asigurări sociale.

(2) Organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate.

(3) Modul de organizare a activităților privind stabilirea și plata pensiilor se stabilește de Guvern.

Articolul 31. Solicitarea pensiei

(1) Pensia se acordă la cererea persoanei care a obținut dreptul la pensie, a tutorei (curatorului) acesteia sau a reprezentantului desemnat prin procură ori prin împuternicire de reprezentare în baza semnăturii electronice, consemnată în Registrul împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice.

(2) Cererea de pensionare și actele necesare se depun la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului, unde se înregistrează în mod obligatoriu. Cererea de acordare a pensiei poate fi depusă în formă electronică cu aplicarea semnăturii electronice, prin intermediul portalului guvernamental unic al serviciilor publice, al portalului guvernamental al cetățeanului ori al paginii web oficiale a Casei Naționale de Asigurări Sociale, cu excepția persoanelor menționate la alin.(2¹) din prezentul articol și în cazul stabilirii pensiilor prevăzute la art.9 lit.c)–e) din prezenta lege. Pensia se stabilește în baza datelor din contul personal al asiguratului, gestionat în conformitate cu [Legea nr.489/1999](#) privind sistemul public de asigurări sociale.

(2¹) Persoana care și-a stabilit domiciliul într-un stat cu care Republica Moldova nu are încheiat un acord privind asigurările sociale sau reprezentantul său desemnat prin procură depune cererea de pensionare, actul de identitate din sistemul național de pașapoarte și celelalte acte necesare la organul teritorial de asigurare socială de la ultimul domiciliu din Republica Moldova, cererea fiind înregistrată în mod obligatoriu.

(3) Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale și semnată de conducătorul acestuia, în termen de 60 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

(3¹) Pentru stabilirea pensiei persoanei deținute într-o instituție penitenciară care anterior nu a beneficiat de pensie, administrația instituției respective va aduna actele necesare, inclusiv cererea de pensionare, prezentate de deținut, va legaliza semnătura acestuia pe cererea respectivă și va expedia setul de acte în termen de 5 zile organului teritorial de asigurări sociale în a cărui rază se află instituția penitenciară.

(4) Decizia cu privire la respingerea cererii de pensionare și motivul respingerii se expediază solicitantului în termen de 5 zile de la data emiterii.

(5) Cererea de pensionare, depusă conform prevederilor alin.(1), (2) sau (2¹), poate fi retrasă de persoana care a depus-o, până la emiterea deciziei de stabilire a pensiei.

[Art.31 completat prin Legea nr.80 din 31.03.2022, în vigoare 01.01.2023]

[Art.31 modificat prin Legea nr.208 din 06.12.2021, în vigoare 01.01.2022]

[Art.31 completat prin Legea nr.140 din 16.07.2020, în vigoare 31.07.2020]

[Art.31 completat prin [Legea nr.258 din 22.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

[Art.31 modificat prin [Legea nr.26 din 04.03.2016](#), în vigoare 22.04.2016]

[Art.31 completat prin [Legea nr.67-XVI din 27.03.2008](#), în vigoare 13.05.2008]

[Art.31 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 32. Termenele de acordare a dreptului la pensie

(1) Pensia pentru limită de vîrstă se stabilește pe viață.

(2) pensia de dizabilitate se stabilește pe perioada cît durează dizabilitatea, confirmată de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale.

(3) Pensia de urmaș se stabilește pe perioada îndeplinirii condițiilor prevăzute la art.25.

(4) Se stabilesc următoarele termene de acordare a drepturilor la pensie în funcție de categoria

pensiei solicitate:

a) la pensia pentru limită de vîrstă – de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare prevăzute de prezenta lege, dacă cererea și actele necesare au fost depuse în termen de 90 de zile de la această dată;

b) la pensia de dizabilitate – de la data emiterii deciziei de încadrare în grad de dizabilitate a Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau a structurilor sale teritoriale, dacă cererea și actele necesare au fost depuse în termen de 90 de zile de la această dată. În cazul în care data încadrării în gradul de dizabilitate nu coincide cu data începerii expertizei medicale, pensia de dizabilitate se stabilește de la data începerii expertizei medicale, dacă cererea cu actele necesare a fost depusă în termen de 90 de zile de la data constatării dizabilității;

c) la pensia de urmaș – de la data decesului întreținătorului, dacă cererea și actele necesare au fost depuse în termen de 90 de zile de la această dată.

(5) În cazurile în care actele necesare au fost depuse după expirarea termenelor prevăzute la alin.(4) lit.a), b) și c), pensia se acordă de la data prezentării ultimului act necesar.

(6) În cazurile în care au fost depășite termenele de depunere a cererii prevăzute la alin.(4) lit.a), b) și c), pensia se acordă de la data prezentării ultimului act necesar.

[Art.32 modificat prin [Legea nr.208 din 06.12.2021](#), în vigoare 01.01.2022]

[Art.32 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art.32 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 33. Reexaminarea drepturilor la pensie

(1) Reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul:

a) apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie;

b) transferării la altă categorie de pensie;

c) persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă;

d) persoanelor care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie de dizabilitate;

e) modificării/completării art.5 și 50 cu prevederi referitoare la circumstanțe ce țin de perioade necontributive și de activități, care au fost realizate pînă la stabilirea/reexaminarea pensiei.

(2) Reexaminarea drepturilor la pensie în cazul prevăzut la alin.(1) lit.a) se efectuează și pentru pensionarii care și-au realizat dreptul la pensie pînă la 1 ianuarie 1999, dar numai la prezentarea documentelor ce confirmă stagiul de cotizare.

(3) Reexaminarea dreptului la pensie în cazurile prevăzute la alin.(1) lit.a), b), d) și e) din prezentul articol se efectuează conform formulelor indicate în anexele nr.2, nr.3 și nr.4, iar în cazul prevăzut la alin.(1) lit.c) din prezentul articol – conform formulei indicate în anexa nr.2¹.

(4) Pensionarul care solicită transferul la una dintre categoriile de pensii prevăzute de prezenta lege de care a beneficiat anterior poate opta pentru pensia stabilită anterior luînd în considerare toate indexările și recalculările efectuate pînă la data transferului.

(4¹) Pensionarii care activează sau au activat în câmpul muncii după realizarea/reexaminarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă/pensie de dizabilitate în condițiile prezentei legi pot solicita reexaminarea pensiei nu mai des decît o dată la doi ani, cu condiția că pensia calculată este mai mare decît pensia aflată în plată.

(4²) Reexaminarea pensiilor pentru limită de vîrstă, stabilite pînă la 1 ianuarie 2019, se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr.1¹:

Tabelul nr.1¹

	Perioada de stabilire a pensiilor	
	Pensiile stabilite/	Pensiile stabilite după 1 ianuarie 1999

	reexamine pînă la 1 ianuarie 1999		și pînă la 1 ianuarie 2019			
	2019	2020 (1 ianuarie)	2020 (1 iulie)	2021 (1 ianuarie)	2022 (1 ianuarie)	2023 (1 ianuarie)
Anul în care va fi efectuată reexaminarea pensiei						
Stagiul de cotizare după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă	de la 15 ani	pînă la 15 ani	de la 10 ani	de la 7 ani pînă la 10 ani	de la 5 ani pînă la 7 ani	de la 2 ani pînă la 5 ani

(4³) Reexaminarea pensiilor de dizabilitate, stabilite pînă la 1 ianuarie 2022, se efectuează în raport cu stagiul de cotizare cumulat după realizarea dreptului la pensie de dizabilitate, conform eşalonării prevăzute în tabelul nr.1²:

Tabelul nr.1²

	Perioada de stabilire a pensiilor		
	Pensiile stabilite/ reexamine pînă la 1 ianuarie 1999	Pensiile stabilite după 1 ianuarie 1999 și pînă la 1 ianuarie 2022	
Anul în care va fi efectuată reexaminarea pensiei	2022 (1 ianuarie)	2023 (1 ianuarie)	2024 (1 ianuarie)
Stagiul de cotizare după realizarea dreptului la pensie de dizabilitate	de la 2 ani	de la 7 ani	de la 2 ani pînă la 7 ani

(5) Noile drepturi la pensie se acordă începînd cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art.11 alin.(2).

(6) Cererea de reexaminare a pensiei pentru limită de vîrstă în condițiile alin.(4¹) și (4²), precum și cererea de reexaminare a pensiei de dizabilitate în condițiile alin.(4¹) și (4³) se depun la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului sau, în formă electronică, prin intermediul portalului guvernamental unic al serviciilor publice, al portalului guvernamental al cetățeanului ori al paginii web oficiale a Casei Naționale de Asigurări Sociale.

[Art.33 modificat prin Legea nr.242 din 28.07.2022, în vigoare 01.10.2022]

[Art.33 modificat prin Legea nr.127 din 30.09.2021, în vigoare 01.01.2022]

[Art.33 completat prin Legea nr.158 din 20.07.2020, în vigoare 01.01.2021]

[Art.33 modificat prin [Legea nr.168 din 06.12.2019](#), în vigoare 13.01.2020]

[Art.33 completat prin [Legea nr.165 din 26.07.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

[Art.33 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.33 completat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Capitolul IV PLATA PENSIEI

Articolul 34. Modul de plată a pensiei

(1) Plata pensiei se face lunar, pentru luna în curs, de către prestatorul de servicii de plată de pe teritoriul Republicii Moldova desemnat de către beneficiar.

(2) Pensia se plătește personal titularului, tutorelui, curatorului, mandatarului acestora.

(3) Pensia se plătește mandatarului numai la prezentarea procurii, a cărei valabilitate nu poate fi mai mare de 12 luni consecutive.

(4) Cheltuielile de achitare a pensiilor deputaților, membrilor de Guvern, funcționarilor publici,

aleșilor locali și procurorilor sînt suportate după cum urmează: 50% din mărimea pensiei stabilite și ulterior indexate – de la bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% din mărimea pensiei stabilite și ulterior indexate – de la bugetul de stat.

(5) Cheltuielile de achitare a pensiilor judecătorilor și indemnizațiilor lunare viagere acordate judecătorilor și procurorilor sînt suportate după cum urmează: 50% din mărimea pensiei sau indemnizației lunare viagere – de la bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% din mărimea pensiei sau indemnizației lunare viagere – de la bugetul de stat.

[Art.34 modificat prin [Legea nr.190 din 19.11.2020](#), în vigoare 01.01.2021]

[Art.34 modificat prin [Legea nr.162 din 06.12.2019](#), în vigoare 01.01.2020]

[Art.34 modificat prin [Legea nr.258 din 22.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

[Art.34 completat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.34 modificat prin [Legea nr.123 din 29.05.2015](#), în vigoare 05.06.2015]

Articolul 35. Plata retroactivă

(1) Pensia stabilită și neîncasată la timp se plătește retroactiv din data suspendării.

(2) Pensia stabilită și neplătită la timp din vina organului de asigurări sociale care stabilește sau plătește pensia se achită fără nici un fel de limite în termen.

[Art.35 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Notă: Se declară neconstituțională sintagma „pe o perioadă de cel mult 3 ani pînă la data solicitării” din art.35 alin.(1)

prin [Hot. Curții Constituționale nr.19 din 19.07.2016](#), în vigoare 19.07.2016

[Art.35 în redacția [Legii nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 36. Plata pensiei către persoana care și-a stabilit domiciliul în străinătate

(1) Persoana care și-a stabilit domiciliul în străinătate are dreptul la pensie în condițiile prezentei legi.

(2) În cazul în care persoana îndreptățită beneficiază de pensie în Republica Moldova și are domiciliul stabilit în străinătate, aceasta are obligația de a transmite, pe adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, la fiecare 12 luni, un certificat de viață în modul prevăzut de Guvern. Dacă beneficiarul de pensie prezintă sau transmite certificatul de viață după expirarea celor 12 luni, plata pensiei va fi reluată de la data la care a fost suspendată.

(3) Beneficiarul de pensie va completa certificatul de viață și îl va semna la autoritatea administrației publice locale, la un notar public sau la misiunea diplomatică/oficiul consular al Republicii Moldova de pe teritoriul statului de domiciliu sau la subdiviziunile teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale, care va autentifica faptul că acest document a fost semnat personal de către titularul drepturilor sociale.

(4) În cazul în care beneficiarul de pensie nu prezintă sau nu transmite certificatul de viață în termenul indicat, Casa Națională de Asigurări Sociale suspendă plata pensiei acestuia începînd cu luna următoare lunii în care expiră cele 12 luni.

[Art.36 completat prin [Legea nr.208 din 06.12.2021](#), în vigoare 01.01.2022]

[Art.36 în redacția [Legii nr.258 din 22.11.2018](#), în vigoare 01.01.2019]

Notă: Se declară neconstituțional textul „Asiguratului care își stabilește domiciliul în străinătate nu i se acordă drept la pensie conform legii” din alin.(1) al art.36 conform [Hot. Curții Constituționale nr.10 din 08.05.2018](#), în vigoare 08.05.2018

Articolul 37. Plata pensiei neîncasate de beneficiarul decedat

(1) Pensia neplătită la timp beneficiarului decedat se plătește soțului supraviețuitor, părinților sau copiilor acestuia, iar în cazul lipsei acestora – persoanei care dovedește că a suportat cheltuielile ocazionate de deces.

(2) Pensia se plătește inclusiv pentru luna în care a avut loc decesul beneficiarului de pensie.

[Art.37 în redacția [Legii nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 38. Reținerile din pensie

(1) Reținerile la pensie se efectuează în baza:

- a) documentelor executorii, conform Codului de executare;
- b) deciziilor emise de organul de asigurări sociale în vederea recuperării sumelor cu titlu de pensie plătite necuvenit beneficiarului.

(2) Rețineri din pensia de urmaș, stabilită părintelui sau tutorelui (curatorului), pentru copii nu se efectuează, cu excepția cazurilor de plată necuvenită.

[Art.38 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 39. Obligațiuni și responsabilități

(1) Organul de asigurări sociale este obligat să informeze anual asiguratul despre situația curentă a contului personal al acestuia.

(2) Angajatorul este obligat să prezinte organului de asigurări sociale informații privind asiguratul angajat, datele necesare ținerii contului personal al acestuia.

(3) Angajatorul este obligat să comunice, în termen de 5 zile de la angajarea pensionarului, acest fapt organului de asigurări sociale care efectuează plata pensiei.

(4) Angajatorul este obligat să prezinte organului de asigurări sociale sau persoanei îndreptățite, în termen de 10 zile de la solicitare, informații necesare pentru stabilirea pensiei.

(5) Angajatorul și angajatul poartă răspundere, în modul stabilit de legislația în vigoare, pentru autenticitatea actelor și datelor prezentate organului de asigurări sociale.

(6) Pensionarul este obligat să comunice, în termen de 30 de zile, organului de asigurări sociale care efectuează plata pensiei noile circumstanțe care pot avea ca urmare schimbarea cuantumului pensiei sau suspendarea ei.

(7) În cazul în care prezentarea de date false sau tăinuirea circumstanțelor prevăzute la art.39 alin.(6) are ca efect cheltuirea nejustificată de mijloace la plata pensiilor, persoana vinovată restituie în fondul de pensii sumele încasate necuvenit.

[Art.39 completat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 40. Contestarea deciziei de pensionare

(1) Decizia privind stabilirea dreptului la pensie sau respingerea cererii de pensionare, privind reținerile din pensie sau încasarea sumelor plătite în plus poate fi contestată la Casa Națională de Asigurări Sociale.

(2) În caz de dezacord cu decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, aceasta poate fi atacată în instanța de judecată, în conformitate cu prevederile [Codului administrativ](#).

[Art.40 modificat prin [Legea nr.155 din 15.07.2022](#), în vigoare 05.09.2022]

Capitolul V

VÎRSTELE DE PENSIONARE ȘI STAGIILE DE COTIZARE

Articolul 41. Vîrstele de pensionare

(1) Începînd cu 1 iulie 2019, se stabilește vîrsta standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și, începînd cu 1 iulie 2028, vîrsta standard de pensionare de 63 de ani pentru femei. Atingerea acestor vîrste se realizează prin creșterea anuală a vîrstelor standard de pensionare, conform eșalonării prevăzute în tabelul nr.2.

Tabelul nr.2

De la 1 iulie	Vîrsta standard de pensionare	
	Bărbați	Femei
2017	62 ani 4 luni	57 ani 6 luni

2018	62 ani 8 luni	58 ani
2019	63 ani	58 ani 6 luni
2020	63 ani	59 ani
2021	63 ani	59 ani 6 luni
2022	63 ani	60 ani
2023	63 ani	60 ani 6 luni
2024	63 ani	61 ani
2025	63 ani	61 ani 6 luni
2026	63 ani	62 ani
2027	63 ani	62 ani 6 luni
2028	63 ani	63 ani

(2) De la 1 iulie 2017, pentru femeile care au născut și educat pînă la vîrsta de 8 ani cinci și mai mulți copii se aplică vîrstele standard de pensionare conform tabelului nr.2, diminuate cu 3 ani.

(2¹) Pentru persoanele care au realizat stagiul de cotizare în condiții deosebite de muncă cel puțin 10 ani compleți, vîrsta standard de pensionare stabilită în tabelul nr.2 se diminuează conform tabelului nr.2¹. Lista locurilor de muncă în condiții deosebite, în temeiul căreia se acordă pensie pentru limită de vîrstă în condiții avantajoase, precum și modul de aplicare a acestei liste se aprobă de Guvern.

Tabelul nr.2¹

Stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite de muncă (ani împliniți)	Reducerea vîrstei standard de pensionare prevăzute în tabelul nr.2
10	5 ani
11	5 ani 6 luni
12	6 ani
13	6 ani 6 luni
14	7 ani
15	7 ani 6 luni
16	8 ani
17	8 ani 6 luni
18	9 ani
19	9 ani 6 luni
20 de ani și mai mult	10 ani

[Art.41 completat prin [Legea nr.317 din 22.12.2017](#), în vigoare 05.01.2018]

[Art.41 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.41 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 42. Stagiul de cotizare

(1) Se stabilește stagiul complet de cotizare de 34 de ani: pentru bărbați începînd cu 1 iulie 2018, iar pentru femei începînd cu 1 iulie 2024, conform eşalonării prevăzute în tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

De la 1 iulie	Stagiul complet de cotizare	
	Bărbați	Femei

2017	33 ani 6 luni	30 ani 6 luni
2018	34 ani	31 ani
2019	34 ani	31 ani 6 luni
2020	34 ani	32 ani
2021	34 ani	32 ani 6 luni
2022	34 ani	33 ani
2023	34 ani	33 ani 6 luni
2024	34 ani	34 ani

(2) Se stabilește stagiul special de cel puțin 10 ani atât pentru bărbați, cât și pentru femei, realizat în condiții deosebite de muncă conform art.41 alin.(2¹), cu condiția realizării unui stagiu complet de cotizare prevăzut în tabelul nr.5.

(3) Stagiul special se include la determinarea dreptului la pensie cu condiția că persoanele specificate la alin.(2) au fost ocupate în aceste lucrări ziua completă de muncă.

[Art.42 modificat prin [Legea nr.317 din 22.12.2017](#), în vigoare 05.01.2018]

[Art.42 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.42 modificat prin [Legea nr.29 din 07.03.2013](#), în vigoare 05.04.2013]

Notă: Se declară neconstituționale cuvîntul „, atât” și sintagma „, cât și pentru femei” din alineatul (1¹) al art.42 conform

[Hot. Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011](#), în vigoare 20.12.2011

[Art.42 completat prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

[Art.42 completat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Capitolul VI PENSII PENTRU UNELE CATEGORII DE CETĂȚENI

[Capitolul VI (art.43-49, cu excepția art.46²) abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Cap.VI (art.43-49) în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Articolul 43. Condițiile de stabilire a pensiilor pentru deputații în Parlament și membrii de Guvern

[Art.43 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.43 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art.43 modificat prin [Legea nr.29 din 07.03.2013](#), în vigoare 05.04.2013]

[Art.43 modificat prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

[Art.43 modificat prin [Legea nr.100 din 28.05.2010](#), în vigoare 16.07.2010]

[Art.43 modificat prin [Legea nr.76 din 04.05.2010](#), în vigoare 21.05.2010]

[Art.43 în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Notă: Se declară neconstituțional art.43 (în redacția [Legii nr.358-XV din 31.07.2003](#)) conform [Hot. Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004](#), în vigoare 30 martie 2004

Articolul 44. Condițiile de stabilire a pensiilor pentru funcționarii publici

[Art.44 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.44 modificat prin [Legea nr.29 din 07.03.2013](#), în vigoare 05.04.2013]

[Art.44 în redacția [Legii nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

[Art.44 în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Notă: Se declară neconstituțional art.44 alin.(1),(2) (în redacția [Legii nr.358-XV din 31.07.2003](#)) conform [Hot. Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004](#), în vigoare 30 martie 2004

Articolul 45. Determinarea venitului mediu lunar asigurat pentru calcularea pensiilor funcționarilor publici

[Art.45 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.45 modificat prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

[Art.45 completat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

[Art.45 în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Articolul 46. Condițiile de stabilire a pensiei pentru aleșii locali

[Art.46 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.46 modificat prin [Legea nr.29 din 07.03.2013](#), în vigoare 05.04.2013]

[Art.46 modificat prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

[Art.46 completat prin [Legea nr.187 din 15.07.2010](#), în vigoare 10.08.2010]

[Art.46 modificat prin [Legea nr.67-XVI din 27.03.2008](#), în vigoare 13.05.2008]

[Art.46 completat prin [Legea nr.62-XVI din 16.03.2007](#), în vigoare 13.04.2007]

[Art.46 completat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

[Art.46 în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Notă: Se declară neconstituțional art.46 (în redacția [Legii nr.358-XV din 31.07.2003](#)) conform [Hot. Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004](#), în vigoare 30 martie 2004

Articolul 46¹. Condițiile de stabilire a pensiei pentru judecători

[Art.46¹ abrogat prin [Legea nr.60 din 04.04.2014](#), în vigoare 16.05.2014]

Notă: Vezi [Hot. Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011](#) despre neconstituționalitatea art.46¹

[Art.46¹ introdus prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

Articolul 46². Condițiile de stabilire a pensiei pentru procurori

[Art.46² abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2018]

[Art.46² modificat prin [Legea nr.29 din 07.03.2013](#), în vigoare 05.04.2013]

[Art.46² introdus prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

Articolul 47. Stagiul de cotizare în serviciul public

[Art.47 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.47 completat prin [Legea nr.226 din 25.11.2011](#), în vigoare 30.12.2011]

[Art.47 modificat prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

[Art.47 completat prin [Legea nr.62-XVI din 16.03.2007](#), în vigoare 13.04.2007]

[Art.47 în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Notă: Se declară neconstituțional art.47 (în redacția [Legii nr.358-XV din 31.07.2003](#)) conform [Hot. Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004](#), în vigoare 30 martie 2004

Articolul 48. Plata pensiilor

[Art.48 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.48 modificat prin [Legea nr.60 din 04.04.2014](#), în vigoare 16.05.2014]

[Art.48 modificat prin [Legea nr.227 din 25.11.2011](#), în vigoare 13.01.2012]

[Art.48 în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Notă: Se declară neconstituționale alin.(1) lit.a) și b) și alin.(2) art.48 (în redacția [Legii nr.358-XV din 31.07.2003](#)) conform [Hot. Curții Constituționale nr.9 din 30.03.2004](#), în vigoare 30 martie 2004

Articolul 49. Sursa de finanțare

[Art.49 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Notă: Vezi [Hot. Curții Constituționale nr.27 din 20.12.2011](#) despre neconstituționalitatea art.46¹

[Art.49 modificat prin [Legea nr.60 din 04.04.2014](#), în vigoare 16.05.2014]

[Art.49 modificat prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

[Art.49 în redacția [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004]

Notă: Articolele 51-58 devin articolele 50-57 conform [Legii nr.273-XV din 16.07.2004](#), în vigoare 10.09.2004

Notă: Se declară neconstituționale alin.(2), (3) art.50 (în redacția [Legii nr.358-XV din 31.07.2003](#)) conform [Hot. Curții](#)

Capitolul VII

DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE

Articolul 50. Activitățile ce se includ în stagiul de cotizare

(1) În afară de perioadele specificate la art.5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități pînă la 1 ianuarie 1999:

a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada ulterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității;

b) activitatea de creație a membrilor uniunilor de creație confirmată de către secretariatele consiliilor de administrație ale uniunilor respective;

c) activitatea în calitate de slujitor și lucrător al cultelor, începînd cu 1 aprilie 1992;

d) îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vîrsta de 16 ani sau a unei persoane care a depășit vîrsta de 75 de ani;

e) studiul în instituțiile de învățămînt superior de zi;

f) participarea la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova în perioada 2 martie – 13 august 1992, care se include în stagiul de cotizare în mărime triplă.

(2) Modalitatea de includere în stagiul de cotizare a perioadelor indicate la alin.(1) se stabilește de către Guvern.

(3) Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate la alin.(1) lit.d)–f) se acoperă de la bugetul de stat.

[Art.50 modificat prin [Legea nr.63 din 17.03.2022](#), în vigoare 22.03.2022]

[Art.50 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.50 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

Articolul 51. Confirmarea stagiului de cotizare realizat anterior implementării evidenței individuale

(1) Stagiul de cotizare realizat anterior implementării evidenței individuale se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte acte eliberate în modul stabilit.

(2) Modul de confirmare a stagiului de cotizare menționat la alin.(1) se stabilește de către Guvern.

Articolul 52. Calcularea și confirmarea venitului asigurat realizat anterior implementării evidenței individuale

(1) În venitul asigurat realizat anterior datei implementării evidenței individuale se includ toate tipurile de remunerare a muncii, primele și alte plăți asigurate, toate tipurile de remunerare a muncii colhoznicilor în gospodăriile colective, plata în natură.

(2) Tipurile de venituri neasigurate sînt stabilite de Guvern.

(3) Venitul asigurat se confirmă prin documentele eliberate de întreprinderi, organizații, instituții în care și-au desfășurat activitatea asigurații sau de organele ierarhic superioare, precum și de arhive. Documentele menționate se perfectează în modul stabilit de Guvern.

(4) În cazul în care nu este posibil de a prezenta certificatul cu privire la venitul asigurat, deoarece documentele nu s-au păstrat la întreprinderile, instituțiile, organizațiile de stat sau obștești, la organele lor ierarhic superioare, precum și în arhive, lunile respective se substituie cu un număr similar de luni de activitate nemijlocit anterioare.

(5) În cazul în care nu este posibil de a prezenta certificatul cu privire la venitul asigurat pe motiv că documentele nu s-au păstrat din cauza calamităților naturale sau a altor situații excepționale, cuantumul pensiei va fi calculat în modul stabilit de Guvern.

(6) Pentru perioada de pînă la 1 ianuarie 2004, în venitul asigurat pentru personalul misiunilor diplomatice se include salariul mediu lunar calculat în monedă națională, determinat în modul stabilit de

Guvern.

[Art.52 modificat prin [Legea nr.26 din 04.03.2016](#), în vigoare 22.04.2016]

[Art.52 modificat prin [Legea nr.67-XVI din 27.03.2008](#), în vigoare 13.05.2008]

[Art.52 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 52¹. Valorizarea venitului mediu lunar asigurat pentru pensiile aflate în plată

(1) Venitul mediu lunar asigurat realizat începînd cu 1 ianuarie 1999 și inclus în calculul pensiilor pentru limită de vîrstă și al pensiei de dizabilitate, stabilite pînă la 1 aprilie 2017, se valorizează reieșind din creșterea salariului mediu pe economie în anul precedent anului stabilirii pensiei față de anul realizării venitului asigurat, cu determinarea diferenței în mărimea pensiei.

(2) Diferența în mărimea pensiei obținute se indexează cu coeficientul cumulativ de indexare a pensiilor de la anul stabilirii pensiei pînă la anul valorizării venitului asigurat, stabilit de Guvern, și se adaugă la cuantumul pensiei în plată la data valorizării.

(3) Valorizarea pensiei pentru limită de vîrstă și a pensiei de dizabilitate stabilite pînă la 1 aprilie 2017 se va efectua pe etape. În anul 2017, începînd cu 1 aprilie, se vor valoriza pensiile beneficiarilor de pensii stabilite în anii 2001–2008.

(4) Începînd cu 1 aprilie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vîrstă și pensiile de dizabilitate stabilite în anii 2012 – 2013, iar începînd cu 1 octombrie 2018 se valorizează pensiile pentru limită de vîrstă și pensiile de dizabilitate stabilite în perioada 1 ianuarie 2014 – 31 martie 2017.

[Art.52¹ completat prin [Legea nr.317 din 22.12.2017](#), în vigoare 05.01.2018]

[Art.52¹ introdus prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.04.2017]

Articolul 53. Calcularea pensiei pentru limită de vîrstă

(1) Pensia pentru limită de vîrstă se determină prin cumularea stagiului de cotizare realizat pentru perioada de pînă la 1 ianuarie 1999 și începînd cu 1 ianuarie 1999.

(2) Pensia pentru limită de vîrstă se calculează, conform prevederilor art.16, din venitul mediu lunar asigurat valorizat, realizat după 1 ianuarie 1999, luîndu-se în considerare stagiul de cotizare total.

(2¹) În cazul în care, începînd cu 1 ianuarie 1999, asiguratul nu a realizat un stagiul de cotizare sau stagiul de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani, pensia acestuia i se calculează conform formulei redate în anexa nr.4.

(3) În cazul în care cuantumul pensiei calculate în condițiile alin.(2¹) este mai mic decît cuantumul pensiei minime prevăzut la art.12, pensia minimă se determină în condițiile art.16 alin.(2)–(3).

[Art.53 modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

Articolul 54. Calcularea pensiei de dizabilitate

[Art.54 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.54 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 55. Calcularea pensiei de urmaș

[Art.55 abrogat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.55 modificat prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Art.55 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 56. Pensia unor categorii de angajați din aviația civilă

(1) Se acordă pensie, cu condiția încetării activității în funcția respectivă, unor categorii de angajați din aviația civilă indiferent de subordonarea departamentală a întreprinderilor în care sînt încadrați:

a) membrilor personalului navigant, precum și însoțitorilor de bord, la împlinirea vîrstei de 45 de ani, dacă au realizat în condiții speciale un stagiul de cotizare de cel puțin 25 de ani bărbații și 20 de ani femeile;

b) lucrătorilor care efectuează dirijarea traficului aerian și dispun de adeverință de dispecer la împlinirea vîrstei de 55 de ani bărbații și 50 de ani femeile, dacă au realizat un stagiul de cotizare în

funcțiile respective de cel puțin 12 ani și 6 luni bărbații și 10 ani femeile și un stagiu general de cotizare de cel puțin 25 de ani bărbații și 20 de ani femeile;

c) personalului de ingineri și tehnicieni la împlinirea vârstei de 55 de ani bărbații și 50 de ani femeile dacă au realizat un stagiu de cotizare în funcțiile respective de cel puțin 20 de ani bărbații și 15 ani femeile și un stagiu general de cotizare de cel puțin 25 de ani bărbații și 20 de ani femeile.

(2) Modul de calculare a stagiului de cotizare pentru categoriile de asigurați indicate la alin.(1) și Lista funcțiilor conform cărora se oferă dreptul la pensie în condițiile prezentului articol se determină de Guvern.

(3) Cuantumul pensiei angajaților din aviația civilă constituie 35% din venitul mediu lunar asigurat realizat în ultimii 5 ani de activitate în funcțiile menționate la alin.(1).

(4) Asigurații beneficiază, pentru fiecare an complet de stagiu de cotizare în plus în funcțiile prevăzute la alin.(1), de un spor la pensia integrală de 2% din venitul mediu lunar asigurat, dar mărimea totală a pensiei nu poate depăși 75% din venitul mediu lunar asigurat.

(5) Venitul asigurat realizat în perioada de pînă la 1 ianuarie 1999 se actualizează prin înmulțirea coeficientului individual, care nu poate depăși 5,0, determinat pentru perioada respectivă în modul prevăzut în anexa nr.4, la salariul mediu lunar pe țară pentru anul precedent anului de stabilire a pensiei.

(6) Venitul asigurat realizat după 1 ianuarie 1999 se ia în considerare în valoarea sa reală.

[Art.56 modificat prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Articolul 56¹. Pensia unor categorii de angajați din domeniul culturii

(1) Se acordă pensie, în condițiile încetării activității în funcția respectivă, unor categorii de angajați din instituțiile de cultură și artă naționale de stat și municipale:

a) artiștilor de balet, artiștilor din ansamblurile profesioniste de dansuri, dacă au realizat un stagiu de cotizare de cel puțin 20 de ani în funcțiile respective, atât bărbații, cât și femeile;

b) artiștilor de circ, instrumentiștilor suflători (instrumente aerofone), dacă au realizat un stagiu de cotizare de cel puțin 25 de ani în funcțiile respective, atât bărbații, cât și femeile (se iau în considerare și funcțiile prevăzute la lit.a)).

(2) Modul de calculare a stagiului de cotizare pentru categoriile de asigurați indicate la alin.(1) și Lista funcțiilor conform cărora se oferă dreptul la pensie în condițiile prezentului articol se determină de Guvern.

(3) Pentru asiguratul care a activat în funcțiile menționate la alin.(1), pensia se calculează conform anexei nr.2 sau anexei nr.4.

(4) Pensia se stabilește de către organele de asigurări sociale. Cheltuielile pentru achitarea pensiilor sînt suportate după cum urmează: 50% din mărimea stabilită a pensiei – din bugetul asigurărilor sociale de stat și 50% – din bugetul de stat.

(5) La calcularea stagiului de cotizare ce acordă dreptul la pensie unor categorii de angajați din domeniul culturii se iau în considerare numai perioadele de activitate efectivă în funcțiile din cadrul instituțiilor de cultură și artă naționale de stat și municipale.

(6) Lista instituțiilor de cultură și artă naționale de stat și municipale se aprobă de Guvern.

[Art.56¹ modificat prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.01.2017]

[Art.56¹ modificat prin [Legea nr.331 din 23.12.2013](#), în vigoare 01.01.2014]

[Art.56¹ introdus prin [Legea nr.56 din 09.06.2011](#), în vigoare 01.07.2011]

Articolul 57. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 1999.

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi se abrogă:

[Legea nr.437-XII din 27 decembrie 1990](#) cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

[Legea nr.1005-XII din 2 aprilie 1992](#) pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

[Legea nr.162-XIII din 30 iunie 1994](#) pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea

cu pensii de stat în Republica Moldova;

[Legea nr.452-XIII din 6 mai 1995](#) pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

Articolul I din [Legea nr.1374-XIII din 19 noiembrie 1997](#) privind modificarea și completarea unor acte legislative;

[Legea nr.1428-XIII din 23 decembrie 1997](#) pentru modificarea și completarea Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

[Hotărârea Sovietului Suprem al Republicii Moldova nr.438-XII din 27 decembrie 1990](#) despre modul de punere în aplicare a Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

[Hotărârea Parlamentului nr.1006-XII din 2 aprilie 1992](#) privind modificarea și completarea Hotărârii Parlamentului despre modul de punere în aplicare a Legii cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova;

[Hotărârea Parlamentului nr.1007-XII din 2 aprilie 1992](#) privind aprobarea Listei nr.3 a lucrătorilor din agricultură, ocupați nemijlocit la producerea producției agricole, cărora li se acordă drepturi la pensie pentru limită de vîrstă în condiții avantajoase.

(3) Guvernul:

- pînă la 1 ianuarie 1999, va abroga [Hotărîrea nr.865 din 29 decembrie 1992](#) cu privire la pensiile pentru vechime în muncă a cadrelor din domeniul învățămîntului și ocrotirii sănătății;

- în termen de 2 luni, va înainta Parlamentului propuneri privind modificarea și completarea legilor și altor acte normative în legătură cu intrarea în vigoare a prezentei legi;

- pe parcursul anului 1999:

va adopta actele normative necesare realizării prezentei legi;

va emite o hotărîre cu privire la transferarea Consiliului de Expertiză Medicală a Vitalității în subordinea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Dumitru DIACOV

Chișinău, 14 octombrie 1998.

Nr.156-XIV.

Anexa nr.1

Formula de calcul al venitului mediu lunar asigurat valorizat

Venitul mediu lunar asigurat valorizat se calculează după formula:

$$V_{av} = \frac{\sum_{i=1}^{con_i} \frac{C_i}{K_{vi}}}{n}$$

unde:

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat;

con_i – suma contribuțiilor de asigurări sociale plătite pentru perioada i de cotizare. Pentru perioada de pînă la 1 ianuarie 2021 se va lua în calcul suma contribuțiilor individuale plătite;

C_i – cota de contribuție de asigurări sociale stabilită în perioada i de cotizare. Pentru perioada de pînă la 1 ianuarie 2021 se va lua în calcul cota de contribuție individuală stabilită;

K_{vj} – coeficientul de valorizare a venitului asigurat;

n – numărul lunilor pentru care s-au calculat și s-au achitat contribuțiile.

[Anexa nr.1 în redacția Legii nr.60 din 23.04.2020, în vigoare 01.01.2021]

[Anexa nr.1 în redacția Legii nr.290 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Anexa nr.1 completată prin [Legea nr.67-XVI din 27.03.2008](#), în vigoare 13.05.2008]

Anexa nr.2

Formula de calcul al pensiei pentru limită de vîrstă

Pensia pentru limită de vîrstă se calculează după formula:

$$P = 1,35\% \times T_t \times V_{av},$$

unde:

P – cuantumul pensiei calculate;

1,35% – rata de acumulare pentru anii de cotizare, realizați după 1 ianuarie 1999, calculată în procente;

T_t – stagiul total de cotizare, ani;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat, determinat conform anexei nr.1.

[Anexa nr.2 modificată prin [Legea nr.242 din 28.07.2022](#), în vigoare 01.10.2022]

[Anexa nr.2 în redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.04.2017]

[Anexa nr.2 modificată prin [Legea nr.227 din 25.11.2011](#), în vigoare 13.01.2012]

[Anexa nr.2 modificată prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

Anexa nr.2¹

Formula de reexaminare a pensiei pentru limită de vîrstă pentru stagiul de cotizare realizat după stabilirea pensiei

Pensia pentru limită de vîrstă se reexaminează după formulele:

$$Pr = P + Pn$$

$$Pn = 2,0\% \times Tn \times V_{av},$$

unde:

Pr – cuantumul pensiei reexamineate;

P – cuantumul pensiei calculate;

Pn – cuantumul pensiei pentru stagiul de cotizare realizat după stabilirea/reexaminarea pensiei calculate după reexaminare;

2,0% – rata de acumulare pentru anii de cotizare realizați după stabilirea dreptului la pensie pentru limită de vîrstă;

Tn – stagiul de cotizare realizat după stabilirea/reexaminarea pensiei pentru limită de vîrstă, ani;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat, determinat conform anexei nr.1 pentru perioada de activitate după stabilirea/reexaminarea pensiei pentru limită de vîrstă.

[Anexa nr.2¹ introdusă prin [Legea nr.242 din 28.07.2022](#), în vigoare 01.01.2023]

Anexa nr.3

Formulele de calcul al pensiei de dizabilitate

Pensia de dizabilitate, în raport cu gradul de dizabilitate, se calculează după formulele:
pentru dizabilitate:
severă:

$$P = 0,42 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1;$$

accentuată:

$$P = 0,35 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1;$$

medie:

$$P = 0,20 \times V_{av} + \frac{T_t}{T_{max}} \times V_{av} \times 0,1;$$

unde:

P – cuantumul pensiei calculate;

V_{av} – venitul mediu lunar asigurat valorizat, dar care nu poate fi mai mare decât mărimea dublă a salariului mediu pe țară pe anul precedent anului stabilirii pensiei;

T_t – stagiul total de cotizare realizat;

T_{max} – stagiul de cotizare maxim potențial de la vârsta de 18 ani pînă la vîrstele de pensionare stabilite la art.41 alin.(1), dar nu mai mare de 40 de ani.

[Anexa nr.3 modificată prin Legea nr.242 din 28.07.2022, în vigoare 01.10.2022]

[Anexa nr.3 în redacția Legii nr.290 din 16.12.2016, în vigoare 01.04.2017]

[Anexa nr.3 modificată prin Legea nr.201 din 28.07.2016, în vigoare 09.09.2016]

[Anexa nr.3 completată prin Legea nr.67-XVI din 27.03.2008, în vigoare 13.05.2008]

[Anexa nr.3 modificată prin Legea nr.399-XVI din 14.12.2006, în vigoare 23.03.2007]

Anexa nr.4

Formula de calcul al pensiei pentru limită de vîrstă în condițiile art.53 alin.(2¹)

$$P = P_{min} \times \frac{T_t}{2T_{min}} \times K_{np};$$

unde:

P – cuantumul pensiei calculate;

P_{min} – pensia minimă pentru limită de vîrstă la data stabilirii pensiei;

T_t – stagiul total de cotizare, ani;

- $T_{\min}$ – stagiul minim care acordă dreptul la pensie;
 K_{np} – coeficientul nivelului profesional, care este egal cu:
1,0 – pentru agricultori, muncitori necalificați (categoria 1-2 de calificare) și personalul auxiliar necalificat;
1,2 – pentru muncitori cu calificare medie (categoria 3-4 de calificare);
1,5 – pentru muncitori cu calificare înaltă (categoria 5-8 de calificare) și specialiști cu studii medii de specialitate;
1,8 – pentru specialiști cu studii superioare;
2,0 – pentru personalul de conducere la nivel de subdiviziune structurală;
3,0 – pentru conducătorii de unități și locuitorii lor.

[Anexa nr.4 modificată prin [Legea nr.242 din 28.07.2022](#), în vigoare 01.10.2022]

[Anexa nr.4 în redacția [Legii nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.04.2017]

[Anexa nr.4 modificată prin [Legea nr.227 din 25.11.2011](#), în vigoare 13.01.2012]

[Anexa nr.4 modificată prin [Legea nr.311-XVI din 25.12.2008](#), în vigoare 13.02.2009]

[Anexa nr.4 modificată prin [Legea nr.67-XVI din 27.03.2008](#), în vigoare 13.05.2008]

[Anexa nr.4 modificată prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

[Anexa nr.4 modificată prin [Legea nr.324-XV din 07.10.2004](#), în vigoare 01.11.2004]

Anexa nr.5

Formulele de calcul al pensiei de dizabilitate în condițiile art.54 alin.(2)

[Anexa nr.5 abrogată prin [Legea nr.290 din 16.12.2016](#), în vigoare 01.04.2017]

[Anexa nr.5 modificată prin [Legea nr.201 din 28.07.2016](#), în vigoare 09.09.2016]

[Anexa nr.5 modificată prin [Legea nr.227 din 25.11.2011](#), în vigoare 13.01.2012]

[Anexa nr.5 completată prin [Legea nr.399-XVI din 14.12.2006](#), în vigoare 23.03.2007]

[Anexa nr.5 în redacția [Legii nr.324-XV din 07.10.2004](#), în vigoare 01.11.2004]

---

* Republicată în temeiul [Hotărârii Parlamentului nr.1546 din 25.02.1998](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.26-27, art.176.

Modificată și completată prin legile:

[Hot. Curtii Constituționale nr.27 din 18.05.1999](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.56-58, art.38;

- 1) [Legea nr.552-XIV din 28.07.1999](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1999, nr.116-117, art.551;
- 2) [Legea nr.950-XIV din 21.04.2000](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.65-67, art.464;
- 3) [Legea nr.1038-XIV din 09.06.2000](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.77, art.576;
- 4) [Legea nr.1126-XIV din 07.07.2000](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.94-97, art.682;
- 5) [Legea nr.1434-XIV din 28.12.2000](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.5-7, art.15;
- 6) [Legea nr.1485-XV din 22.11.2002](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.161, art.1264;
- 7) [Legea nr.146-XV din 27.03.2003](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.60-61, art.265;
- 8) [Legea nr.240-XV din 13.06.2003](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.138-140, art.557;
- 9) [Legea nr.358-XV din 31.07.2003](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.173-176, art.742;
- 10) [Legea nr.528-XV din 18.12.2003](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.22-25, art.133;
- 11) [Legea nr.576-XV din 26.12.2003](#) – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.6-12, art.84.